

Iruñeko II.
bertsopaper
lehiaketa

Antolatzaileak

Iruñeko II. Bertsopaper Lehiaketa. 2021

Saritutako lanak

AURKIBIDEA

A kategoria

(1.saria)

Loitzate Goñi Elortza. *Xauli* 3

(2.saria)

Loitzate Goñi Elortza. *Baratzea* 5

(3.saria)

Ekhi Rojo Rodriguez. *Garai berriak* 7

B kategoria

(1.saria)

Nora Mendia Zabalza. *Barne n/hormez*..... 9

(2.saria)

Beñat Astiz Isasi. *Kea darion bizitza honi* 11

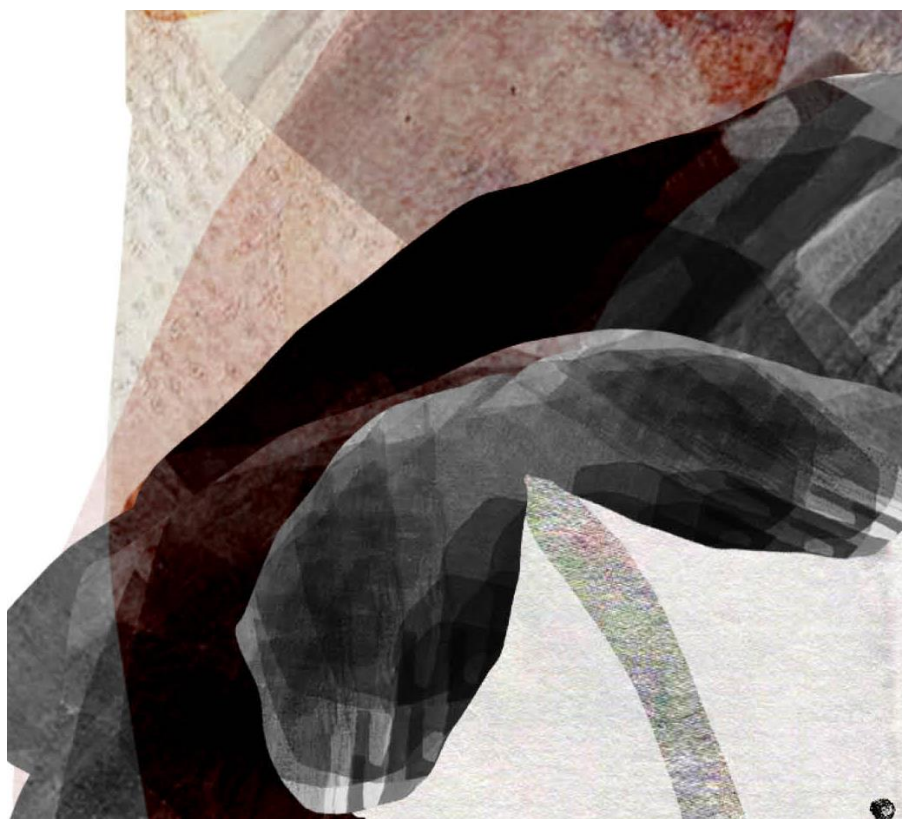
C kategoria

(1.saria)

Saioa Alkaiza Guallar. *Habitat*..... 13

(2.saria)

Eneko Fernandez Maritxalar. *Olinpora bidean* 16

LOITZATE GOÑI ELORTZA

Xauli

A kategoria – 1.saria

Doinua: *Eguzkiak urtzen du han goian.*

Bizpahiru urte nituelarik
etxera zuten ekarri
bularraldea xuria zuen
ta gorputza berriz gorri
janari aunitz jaten zuen ta
beti zegoen egarri
baina halere beti jostetan
eta beti maitagarri
gorputz iletsu eder horretan
ilea adina zorri
agindu eta deus erran gabe
egunkaria ekarri
txistu egin eta etortzen zen
bera beti jostagarri
kasu egiteko prest zegoen ta
beti tente bi belarri.

Txiki-txikitan ekarri eta
haurren eskutan hazia
makilaren atzetik segika
zegoen ongi hezia
berekin mendira joateak
bazeukan bere grazia
inondik ere ez zen arraro
baizik eta berezia
egun batean gure etxera
iritsi zen notizia
entzundakoan sortu zitzaidan
zapora hagitz gazia
berak nire bizitzan baitzuen
sekulako garrantzia
inola ere Xaulik ez zuen
heriotza merezia.

LOITZATE GOÑI ELORTZA

Baratzea

A kategoria – 2.saria

Doinua: *Batetikan korrozka*

Baratze txiki bat dut
bortz bat metrokoa
pixkat txikia baina
niretzat nahikoa
bizilagun den Joxek
du sekulakoa
nire baratza berriz
ez dut gustukoa
ez zait inoiz berdetzen
letxuga hostoa.

Ez dut akotan zaintzen
nire baratzea
aurten ahantzi egin zait
porruak jartzea
horrelakotan hobe
dendan erostea
edo eta Joxeri
batzuk lapurtzea
bertzela ez da beteko
behar den eltzea.

Ez da deuse erraza
eta ezin uka
etxera iristen naiz
hagitz nekatuta
ni gauza hauetara
ez nago ohituta
entsalada prestatzen
ez dut asmatu ta
nahiago dendakoa
jada prestatuta.

EKHI ROJO RODRIGUEZ

Garai berriak

A kategoria – 3.saria

Doinua: *Azken arnasa eman nahi nuke*

Bukatu dugu gure herriko
ikastolako zikloa
atzean jada parke, mendi ,
patioko intxaurrondoa...
Nahiz ta batzutan kendua didan
nik hain maite duda loa
lagunartean ederra i zan da
bizi dugun haurtzaroa
intxaurrondoa utzi dut baina
intxaurrez beterik noa

Lesaka utzi, Berara noa,
institutuaren aro
etxetik ez da urruti baina
lehen baino urrutiago
irakasleak berriak dira
ikasgai pila bat dago
bortz herritako lagun berriak
Lesakatik haratago
datorren garai berri hontako
gogotsu eta prest nago!

NORA MENDIA ZABALZA

Barne n/hormez

B kategoria – 1.saria

Doinua: *Agur jesusen ama*

Lau horma, teilatu bat
eta lur zabala
izan liteke etxe
arrunta normala.
Baina motz geratu zait
azalpen zitala
etxe bat ez delako
soilik materiala.

Etxe bat dira orden
eta desordenak,
arropa mendi zikin
eta garbienak.
Etxearen zimendu
dira ondorenak:
lau hormetan gordetzen
diren oroimenak.

Nahiz eta egin egun
batean euria
eta etxean ahaztu
gure berokia
nahiz eta jarri kolpez
ilun bekokia
etxeak beti dauka
guretzat tokia.

Etxez aldatzen zaren
une guztietan
dena ez duzu galtzen
masail bustietan
etxe bat ez da galtzen
kanpoko normetan
etxe bat daramagu
barneko hormetan.

BEÑAT ASTIZ ISASI

Kea darion bizitza honi

B kategoria -2.saria

Doinua: *Uztailaren hemeretzia*

Bostetik irten nintzen bigarren
amatxoren sabeletik.
Beharrak nahia gainditu zuen
jaio nintzen egunetik.
Morroi lanetan ibili ginen
aukera genuenetik.
Baieta pasaz, logeletatik
mahaian eta komunetik.
Mahaian sobera zegoen hura,
sobera behar nuen nik.

Eskolarako denbora zena
morrontzan nuen igaro.
Halere, lana nik eskolatzat
hartu izan dut lehenago.
Bertan ikasi izan dut askok
eskolan baino gehiago
eta bizitzak oihukatu dit
gero eta ozenago:
Jabe batetik, jabe batena
izatera asko dago!

Gaztetu eta mugitu nintzen
lan berri baten bilara.
Sakela hutsa batean itoz
geundenez azken bolada.
Goseak sarri garama gure
muga ezkutuetara.
Nik muga denak aztertu ditut
azalduko dizut hara.
Goseagatik lan egitera
joan bainintzen mugara.

Hiritargoan bukatu nuen
muga utzi eta hala.
Lantegi batzuk ordezkatuta
herriko larre zabala.
Lanak ez dio loari uzten
ni gustura har nazala.
Gorputza eta nire burua
zartatzen ditu danbala,
edonoiz eror gaitezkeenaren
sentsazioak bezala.

Sindikatuan bilatu nuen
borrokaren hauspoz harpe.
Sentitu nintzen zerbait eta
zerbait handiaren parte.
Goratu nahian soldata denak,
salatuz hainbat aldarte.
Ez neukan ezer militantzia
ezagutu nuen arte.
Ez zeukan horrek edukitzea
ongien dasta dezake.

Soldaltak gora eta tartean
makineri igoera.
Ondoriotzat behargin eta
desjabetuon sobera.
Langabezia azkar gorantza,
soldatak ezin sostenga.
Lan sindikala mugatua da,
eroriaz ikasten da.
Sasiek itxi dute basoan
pausuz lortutako senda.

Kea darien tximiniadun
baso honetan ihesi,
piztiek izen asko dauzkate
eta bat da langabezi.
Eror gaitezkeenaren sentsazioz
gintuztelakoan hezi.
Kontu korrontea zeroraino
jaitsiz ahuleziz ahulezi.
Berriz ere zerotik hastera,
zeroetatik ihesi.

Ezereza dastatzeak dakar
ezintasun adina nahi.
Lortutako guztia galtzeak
ez gintuen utzi lasai,
ikertzen hasiz zein den muineko
arazo, bide zein etsai.
Erreformaren senda ez bada
kateak askatzeko gai,
baso guztia alda dezagun
errotik sustraiez sustrai.

SAIOA ALKAIZA GUALLAR

Habitat

C kategoria - 1.saria

Beste guztiek bezalaxe, bereziak ginela uste genuen
Adrienne Rich

I.

Alokairuzko pisuan

Doinua: *Zimur-zimur egina da*

1. Hormatzar zahartu hauek
hizketan hasi balira,
askok lurpea lukete
betiereko desira.
Alokairuzko kabian,
bizitzaren narratiba,
80 metro karratu,
eskuz esku pasa dira:
nola jendea atetik,
hala balkoitik firfira...
Familia, bakartia,
adarduna, patrizida...
Nor aritu da lehenago
leiho beretik begira?

2. Bikote ezkonberria
eztiki erromantiko
-nahiz denoi iruditu
nazkagarriki sadikopozik
sartu da atetik,
emanez goxo bi piko.
Imajinatu ditzaket
-trakeski ez naiz ariko
ohean erdi etzanda,
maiteminen parasito.
Inork esan al du inoiz
gezurretan baina tinko,
sofa ajatu honetan,
"maiteko zaitut betiko"?

3. "Betiko" xuxurlatuta,
bihotza barnetik aika,
erratza pasa artean,
hautuei buruz ezbaika,
aritu ote da inor
problema aletzen gaika,
pasillo triste honetan,

bonbilaren bat dirdaika?
Joan al da malkoren bat
dutxan urari jarraika?
Azulejoen junturak
zer ote dezake aipa?
Hautsi ote da bihotzik
izan nahi gabe zein nahita?

4. Ohe honetan aditu
ote da inoiz ezetzik?
Intziriek performatu
dute, akaso, baietzik?
Antzeztu da orgasmorik
egon arren ondoezik?
Aurkitu al du buruak
sabai zurian ihesik?
Malgukiek entzun dute,
beste inork entzun ezik,
irribarre konplizerik,
sexu saialdi traketsik?
Haurdu al da beldurrik?
Erditu al da ametsik?

5. Logelan, lehen, gurutze
adina errosario
bazeuden arren zuria
bihurtu da usadio.
Neska gazte bat heldu zen
pozaren mertzenario,
mutilak utzi ostean
zegoen pena-jario.
Hezetutako paretak
mamuentzat kalbario
bilakatu zitzaizkion,
goiz esan zuen "adio"...
Ahaztutako kleenex batek
triste zegoela dio.

6. Egon ote zen hementxe?
Asmatu al du fedeak?
Konpainia nahia al du
naizen etxe-abereak?
Kleenex zaharrak zer ditu
urteak edo mendeak?
-Zergatik du fantasia
beharrezkoa jendeak...?-
Ispiluan iltzaturik,
nire bi begi xeheak,
begizuloak direnez
hain salatari trebeak,
duda dut zeinenak diren
nireak edo bereak?

7. Burua galdu-gordean,
etxean ixil-gordeka,
25 pauso dira
salaraino eta buelta.
Su txikian, berakatzak,
patatak eta lau leka.
Bitrozeramikak dauka
parte handi bat erreta,
inoiz hemen kixkali zen
bizitza baten maketa.
Dudati gerturatu naiz
eta hatz-mamiz fereka,
beste buruhauste baten
kiratsa dakarkit eta.

8. Bazkaria egin eta
ureztatu landareak,
penak entzun ditzaketen
izaki lotsagabeak.
Sabaian trabeska daude
lau armiarmen sareak,
hemen nor izan garenon
lekuko ustekabeak.
Mahaia jarri du azpian
neronen ahuldadeak,
bi plater, bi edalontzi,
inoiz ibili gabeak!
Konpainiaren beharra
baitauka bakardadeak.

9. Leihoaren bestaldean
jotzen dabil gitarrista...
Biziko al zen hementxe,
noizbait, agian, artista?
Artistagaia, bestela,
sosaren malabarista?
Bertsolari frustratua,
idazle abangoardista?
Edota nire gisako
amesti positibista?
Goraka begiratu dut,
pozik jarri naiz, erdizka,
begi-klixka egin baitit
armiarmak dindilizka.

10. Hemen bizi zen poeta,
apaletan hiztegiak,
hitzaren eldarniotan
topatu nahian egiak.
Arrailik gabeko eleez
deskribatuz sumendiak,
itsasoak, belazeak,
kaleak, amildegiak...
86 udazken,
andre horren aurpegiak...
Egongelan eman zuen
azken arnasa eriak,
bizitzari eskertuta
itxi zituen begiak.

11. Nik ere begiak itxi
ditut une batez behintzat,
birrikak bete artean,
zabaldu zaizkit saihetsak.
Jo dut apalategira,
gaur ez nau hartuko presak,
bere poemak nahasi
ditzala barne lupetzak.
Maitasun xuxurla bat da
borobil daitezen ertzak,
misterioz sinatuta
kontrazalean, "zuretzat";
ondorioztatu nahi nuke
egin zuela niretzat.

12. Lerroka irakurri dut,
nahikoa pose moloian:
bukolikoki erreta
zigarreta bat balkoian.
Orain, kalera jauzika,
bi oinak sartzeraz lohian,
gerra eman asmoz noa
bake faltsuen sasoiari.
Bueltatuko naiz gerora,
murgiltzeko paranoian,
ea dauden niretzako
ez diren kartak buzoian,
beste norbait izateko
nire etxeko saloian.

II. Etxeari

Doinua: *Munduko ilunabarra*

1. Buztinez edo izotzez,
adreiluz, porlanez, zotzez,
barrote herdoildu hotzez,
zimendu sendo zorrotzez,
izan ahal da etxea etxe,
erosi zein izan sortzez.
Arestirena otsoen kontra
defendatu zen aihotzez,
Agur Meabek txeraz zaindu du,
hautsez, akaroen gosez,
behin Izagirrek idatzi zuen
"etxea egin bihotzez",
nola defini dezake, baina,
bakoitzak bere ahotsez?

2. Mendiko behatokian,
kale-zulo, ordokian,
azkeneko geltokian,
txalet berdinen kopian
kabia bertan egin liteke
aski modu egokian.
Batzuentzako, aldiz, ez al da

balaren punta lokian?
Familiako gaitzespen hitzak,
zimur batzuk bekokian,
halakoetan, paretaz gaindi,
kalera jo ikotian,
etxeak zutik dirauelako
maite gaituzten tokian.

3. Maitemina minbizi,
bakardade analisi,
denboraren paralisi,
edota bikote krisi,
denen estalpe izan liteke,
trago txar edo gutzi,
etxebizitzak izan dezake
herio adina bizi.
Non, nola eta zeinen ondoan
pentsa dezagun lehenbizi,
ate parera ez dugunik nahi
inoiz ez dadin iritsi,
guk erabaki dezagun nori
zabaldu zein nori itxi!

ENEKO FERNANDEZ MARITXALAR

Olinpora bidean

C kategoria – 2. saria

Doinua: *Mundu honetan holako gauzak*

1. Tokio hiri olinpikoa
zer mugimendu dagoen!
Gimnasiako demak hasteko
falta dira zenbait oren
Bera da izar distiratsua,
bera da hautagai goren
Rankingeko lehen postuan dator
azken emaitzen ondoren
Ospatzen ere hasi daiteke
lehiatzen hasi baino lehen

2. *“Ez da munduan bere indarra
ta talentua duenik”*

*“Hainbertze itxoin duen unea
ailegatu da azkenik”*

*“Onena da ta ez du izanen
porroterako baimenik”*

*“Lehen posturako areriorik
ez dauka seguruenik”*

Zeinek pentsatu dezake zerbait
gaizki aterako denik?

Doinua: *Nehoiz ez da senditzen*

3. Jaio nintzela pasa
dira bi hamarkada
azal beltzarana ta
etorkinen alaba
Saihestu nahian bizitzak
dakartzan mila traba
gimnasiara zuzendu
izan dut begirada
Zerotik heldu arte
olinpiadetara
Baina Olinpoa zero
edo infernua da?

4. Txikitatik jardun naiz
nuen dena ematen
ahaleginen neurriko
emaitza ta garapen
Lortutako garaipenen
hamaika oroitzapen...
Baina zein hauskorra naizen
gogoratu dut aurten
Nahiz ta zenbait domina
leporatu didaten
diztira duena ez da
beti urre izaten

5. Hamahiru urterekin
irten nintzen argira
Munduko txapelketa,
lehen dominen segida
Urreak itsututako
zaletuak begira
Zenbat itxaropen, amets...
eta espektatiba!
Baina podiumetik
itzultzean herrira
fokoak itzali eta
alarmak pizten dira

6. Apustu segurua
zen nire hautagaitza
Erakundeen babes
babesleen eskaintza
Baina lehenesten dugunez
zuntz ta giharren zaintza
nork artatzen du buruan
sortu daitekeen gaitza?
Hasieratik baita
presio jasangaitza
soilik inporta bazaigu
azkeneko emaitza

7. Ta egon behar denez
"forman" ta "osasuntsu"
onartzen dira zenbait
joera arriskutsu
Egunero hamar orduz
gimnasioan sutsu
batzuentzat disziplina
bertzeentzat abusu
Olinpiar Jokotan
irabazteko, usu
uztai ezberdinetatik
pasatu behar duzu

Doinua: Gure aurreko guraso zaharrak

8.

“Tokion ez da izan hainbertze huts egin duen izarrik”

The New York Times

“Bere egoak ez du onartu zuzenduriko iparririk”

MUNDO
DEPORTIVO

“Olinporaino ez da helduko jainkosaren irribarririk”

DIARIO DE NAVARRA
navarra.com

Hau kirola da eta ez dago dramatizatu beharrik
Presiopean apurtutako jostailu bat da bakarririk

9. Hipotesiak zentratu arren belauneko oinazean parte hartzeko indarririk gabe gelditu da lehen fasean Presioaren biktima soil bat zetorrenaz ohartzean gizaki arrunt bilakatu da jainkoekin jolasean... Edo arrazoi ezberdinen bat al dago honen atzean?

Doinua: *Nehoiz ez da sentitzen*

10. Ezagun da izarrak
horitu daitezkeela
baina zein aise ahazten
den orbanen ubela
Neska beltzaranarekin
zurikeria itzela
Kazetari aunitz ez da
gorritzen, dena dela
Nahiz jakin lehiatzea
marroi handia zela
ziur nago prentsan berde
ipiniko nautela

11. Ta gogorra den arren
galtzaileen ahanztura
sari latzagoa da
ospearen jantzura
Prentsaurrekoei izua,
kritikari lastura
Publikoki biluzteak
sortzen duen azkura
Presioak baitakar
izaeren haustura
sufirimendua bihurtzen
zaigunean aztura

12. Oreka barra beti
izan dut gustokoa
Zaldia, akrobazi
ezberdinen txokoa
Lehen maitasun platoniko
ta orain gorrotoa
mozteraino arnasketa
edo hilerokoa
Urte pila daramat,
ez naiz umemokoa
Noiz lausotu zitzaizkidan
jolasa ta jokoa?

13. Autoexijentzien
beldurrekin mokoka
Zenbat entrenatzaile
zorrotz baina orroka!
Elkarrizketak saihestu
Mass Mediak gorrota
Aspaldi moztu zitzaidan
gozamenen txorrota
Garaipenak ekarri
badezake porrota
bizirik irautea da
benetako borroka

14. Guztiok maite arren
txapel ta erramuak
sari bihurtzen dira
sufirimendu amuak
Ikustezin diren kezka,
itomen ta anuak
Ez ditzagun bultza gure
krisi ta hiltamuak
Alferrik direlako
nahigabe ta damuak
pizten direnean buru
barreneko mamuak

Doinua: *Mundu honetan holako gauzak*

15. Aurreiritzi, espektatiba
ta prentsaren presioa
arrakastaren B aurpegia
ordaintzen den prezioa
Konpetentziak bultzatutako
"dominen" kolekzioa
Sari ikusten ez den zauriak
dakarrenez lesioa
bere klaseak definitzen du
jaso dugun lekzioa.